ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2017/HC-A/283
- އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް:

* ނަން: ދިވެހި ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓްރެޜަރީ)

* ދާއިމީ އެޑްރެސް: އުބަރީ ޓެންދަރުގެ އޮފީސް/ މާލެ

* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އުބަރީ ޓެންދަރުގެ އޮފީސް/ މާލެ * އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު:-

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:

* ނަން: ބިޒްނަސް ޑޮލްފިންސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް

* ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ. ބޯއްޖޫ / ކ. މާލެ

* ކުންފުނީގެ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު: C-496/2004

* މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ބޯއްޖޫ / ކ. މާލެ

- ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 13 ރަމަޟާން 1438 / 08 ޖޫން 2017 * ނިމުނު ތާރީޚް: 29 ޖުމާދަލްއާހިރާ 1440 / 06 މާރޗް 2019

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ
- ނިންމި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: އެއްބަސްވުމާއި ޚިލާފުވެ އުފެދިގެން ހުރަހަކާ މައްސަލަ
- ޤަޟިއްޔާ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 15 އޮގަސްޓް 2016
- ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ތާރީޚް: 29 ޑިސެމްބަރު 2016

- **މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:**

ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު   ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް   ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

(ރިޔާސަތު)

- **ޤަޟިއްޔާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުޞޫލަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، މިސްޓަރ އާދަމް ޖޯޒެފް (ދިވެހި ރައްޔިތެއް) ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ބީޗް ހައުސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1) އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއަކީ، ބ. ހިތަދޫއަކީ ބީޗް ހައުސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދިވެހި ސަރުކާރާ (މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ)) އާ ދެމެދު 10 އޮގަސްޓް 2014 ގައި ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް އަންނަ ރަށެއްކަމަށާއި، ބިޑްފީން އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެއްބަސްވުމުގައި ސޮއިކުރެވޭ ވަގުތު އުނުޖީޝަން ދީގެ ގޮތުގައި ސަރުކާރަށް ދައްކަންޖެހޭ US$3,000,000 (ތިންމިލިއަން އެމެރިކާ ޑޮލަރު) ދީފައިވާކަން ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމަށާއި، ބ. ހިތަދޫގައި ޓޫރިޒަމް ހިންގުމަށް ތަރައްޤީ ނުކުރެވިފައިވާކަމަށާއި، ޓޫރިޒަމް އުޅަނދުގައި ރީތި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ވަކި އެއްވެސް އަންގައިދިނުމެއް ނެތި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒުން މަސައްކަތް ދިނުމާއި ގުޅިގެން އެކަން އޮތްމަތަ ސަރުކާރުގެ ބީޗް ހައުސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމުން ފޯނުގައި ސިޓީގެ ޒަރީޢާގައި ބީޗް ހައުސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް

ދައްކަންޖެހޭ އޮބްލިގޭޝަން ފީ ދައްކާފައިނުވާތީ އެއްބަސްވުން ބާޠިލްކޮށްފައިވާކަމަށް ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އަންގާފައިވާކަމާއި، ސަރުކާރުން ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ދޫކުރާ ސަބަބާ މަސްއޫލިއްޔަތު ނުދީ އިޖާރާތުގެ ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޙައްޤުތަކުގެ ސަބަބުން ހ. ރިޕޯޓު ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓެއް ޑިވެލޮޕްކޮށް ހިންގުމާ ގުޅިގެން ސަރުކާރާއި ދެމެދު ހަދާފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ދަށުން ޤާނޫނީ ގޮތުން ބާޠިލްކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، އެއްބަސްވުމަށް ޢަމަލުކުރަމުން ނުދާކަމަށް ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީން އަންގާފައިވާތީ، އެއްބަސްވުމާ އެއްގޮތަށް ކަންކުރަން ހ. ރިޕޯޓު އަމަލާ ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއިން ދަޢުވާކުރަމުން ކަމަށާއި، ދައުލަތުގެ ކުއްޔާއި ޖޫރިމަނާގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއަށް ދައްކާފައިވާކަމަށް ބުނެ ދައުލަތުގެ ދަރަނި ދައްކަން ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ހިސާބުން ދައްކަވާފައިނުވާތީ ބިލް ހަމަޖެހިފައިވާކަމާއި،

ށ. ޓޫރިޒަމް މިނިސްޓްރީ "ދަޢުވާ"، ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް އެކަން ހުށަހެޅުން، ހ. ރިޕޯޓު ޓޫރިސްޓް ރިސޯޓެއް ޑިވެލޮޕްކޮށް ހިންގުމާ ގުޅިގެން 10 އޮގަސްޓު 2014 ގައި ސޮއިކޮށްފައިވާ "ލީސް އެގްރިމަންޓް" އާއި، ޖެޓީ އޭގެ އެސައިންމަންޓް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއިން ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް އަށް ދޫކޮށްފައިވާ ނަންބަރު 88-LS/PRIV/2016/1650 (26 ޖޫން 2016) ސިޓީއިން ބާޠިލްކޮށް، ދައުލަތުގެ ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްއަށް އަންގައި ދައުލަތާ ހަވާލުކުރަން އެދި ސިވިލް ކޯޓަށް ދަޢުވާކޮށްފައިވާ ކަމާއި، ސިވިލް ކޯޓުން މިޤަޟިއްޔާ ޝަރީޢަތުން ބޭރުކޮށްފައިވާކަމާއި،

ދަޢުވާގެ ދަރަނިގައި ވަޒީފާ ލީސް އެގްރިމަންޓްއާއި، ޖެޓީ އެސައިންމަންޓްއާއި

ބޭއްވުމަށް، މިޤަޟިއްޔާ (29 ޑިސެމްބަރ 2016 ގައި) ނިންމުމުގެ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ހ. ރިޕޯޓު ދައުލަތާ ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕްސް ޕްރައިވެޓް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-496/2004) އާ ހަވާލުކުރަން،

ދަޢުވާލިބުނު މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްއާއި، ދައުލަތުގެ ކަމާއިބެހޭ އެންމެހާ މުއައްސަސާތަކުގެ މައްޗަށް އަންގައި، ހުކުމްކޮށް..." މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވާކަން އިސްވެ ބުނެވުނު ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮތެވެ.

2) ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ، އެ ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް (ދިވެހި ދައުލަތް) ގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވަން، 2 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅާ އެ ނުކުތާތަކާ ގުޅޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކާފައިވެއެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ،** އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެކުއިޒިޝަން ކޯސްޓްގެ ގޮތުގައި ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ ފައިސާ ދައްކާފައި ނުވާކަމަށް ދައުލަތުން ކުރާ ދަޢުވާ ކޯޓުގައި ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައި ދައުލަތާ ދެކޮޅަށް މައްސަލަ ނިންމަވާފައިވަނީ، ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެއްކާއި ޤަރީނާއަށް ރިޢާޔަތް ކުރެއްވުމެއް ނެތިކަމަށާއި، އެ ނިންމުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 05 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ހުކުމް ކަނޑައެޅުމުގައި ރަމްޒުކުރާ އުސޫލުތަކަކަށްވާ، ޝަރީޢަތުން ކުރާ ހުކުމަކީ މައްސަލައިގެ ބާވަތުން ބަލައިގެން އެންމެހައި ކަންކަން ބަލައި، ރިޢާޔަތް ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތް ކުރުވެގެން ހުކުމްކުރަން ވާންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހުކުމްތަކާ ޚިލާފަށް ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

- **ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ،** ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއިން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަޢުވާ ސާބިތުވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅުއްވުމުގައި ޘުބޫތާއި އުޞޫލުން ޤާރީނުގެ ވަރުން އަމަލުކުރަން ފާރާފައިވާ ޤާނޫނުގެ ކަމުގައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/99 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ

ބުރިޖަމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 08 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ކަނޑައެޅުއްވުމަށް ކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާ.

3) މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓާއި، މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތަކަށް މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުން ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނައި ބެލުމުން، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައެވެ.

(ހ) **ފުރަތަމަކަމަކީ،** އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު، އެޤަޟިއްޔާގައި ބޮޑުނަސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ބުރިޖަމާގެ މައްޗަށް އުފުލުއްވުން ބޭނުން މައްސަލައަކީ، ބުރިސްޓް ތަރައްޤީކޮށް ހިންގުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއާރޕޯޓް ސަރަޙައްދުގައި ބިނާކުރާ ހޮޓަލެއްގެ ވަޒީފާ މޯލްޑިވްސް އެންޑް ޕްލޭނިން ރީޖަނަލް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) އިން ދުއްވަމުންދާ ބ.ހިތަދޫ 50 އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ބިޑްކޮށް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަކަށް ކުއްޔަށް ދޫކޮށްފައިވާ ގޮތުން މޯލްޑިވްސް އެންޑް ޕްލޭނިން ރީޖަނަލް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) އާއި ބޮޑުނަސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު 10 އޮގަސްޓް 2014 ގައި ވެފައިވާ ލީސް އެގްރީމަންޓާއި، ހަމަ އެ ބަދަލުގެފައިވާ ލިސް އެގްރިމަންޓް ދައްކާފައިވާ ފަރާތުން 26 ޖޫން 2016 ގައި ބާތިލުކޮށް، އެކަން މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ ނަންބަރު 88-LS/PRIV/2016/1650 (26 ޖޫން 2016) ސިޓީން ބޮޑުނަސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ދައްކާފައިވާ ފަރާތުން އަންގާފައިވާ އަންގާފައި ބާތިލް އަންގާފައިވާ ކަމަށް ކަނޑައެޅުއްވުމަށް ދައްކާފައި ހުށަހެޅުމުން ބަލާނުން މައްސަލައެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) **ދެވަނަކަމަށް**، މިމައްސަލައާއި ގުޅިގެން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދީފައިވާ ރައްދުގައި، ބިޒްނަސް މޮޑެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގް އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) އާއި ދެމެދު ވެފައިވާ ސްޕޮންސަރ އެގްރީމަންޓް ބާޠިލު ކުރުމުގެ ސަބަބު ތަފްސީލުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ވަކާލާތުކުރައްވާ ބޭފުޅުން ބުނެފައިވަނީ، ބެނިފިޓް އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމަށް ބިޒްނަސް މޮޑެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގް އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) އާއި ދެމެދު ވެފައިވާ ސްޕޮންސަރޝިޕް އެގްރީމަންޓްގެ ދުވަސްވީއިރު ގޮތުން ބ.ރަށްފުށީގެ އިތުރިން ސަރަހައްދުގެ ގޮތުގައި ބިޒްނަސް މޮޑެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) އަށް -/$3,000,000 (ތިން މިލިއަން ޑޮލަރު) ދައްކަންޖެހިގެން، އެފަދަ ބިޒްނަސް މޮޑެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރާގޮތަށް މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) އަށް ދައްކަފައިނުވާތީކަމަށެވެ.

(ނ) **ތިންވަނަކަމަށް**، މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) އާއި ބިޒްނަސް މޮޑެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ދެމެދު 10 އޮގަސްޓް 2014 ގައި ވެފައިވާ ސްޕޮންސަރ އެގްރީމަންޓް ބަޔާންކުރާގޮތުން އެގްރީމަންޓްގެ 6 ވަނަ މާއްދާގައި، އެއްބަސްވުމުގެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ބިޒްނަސް މޮޑެލްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން -/$3,000,000 (ތިން މިލިއަން ޑޮލަރު) ދައްކަންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު އަދި ބުނެވުނު އެއްބަސްވުމުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައި، މި ފައިސާއަކީ އެއްބަސްވުމުގައި ސްޕޮންސަރޝިޕް ފީގެ ގޮތުގައި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) ގެ އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން ޚަރަދުކުރަންޖެހޭ ފައިސާއެއް ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައި ވާއިރު، ޚަރަދުކުރަންޖެހޭ މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރ.ސީ) ގެ އިޚްތިޔާރު ނުހަމަޖެހުމަށް އިޚްތިޔާރުގެ ތަފްސީލު ދޭހަވާފަދަ ގޮތަކަށް އެނގެން ނެތްކަމަށެވެ

އެއްބަސްވުމުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާގޮތަށް ބަޔާންކުރެވުނު އެކައުންޓަށް ފައިސާ ޖަމާކުރުމަކީ އެއްބަސްވުމުގެ ބައިވެރިއެއްގެ ޒިންމާއެއްކަމުން ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ މައްޗަށް ލާޒިމްކޮށްފައިވާ ކަމެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ރ) **ހަތަރުވަނަކަމަކީ**، ބ.ހިބަލިދޫއާ ގުޅޭގޮތުން ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) އާ ދެމެދު ވެފައިވާ ލީސް އެގްރިމަންޓްގެ ދަށުން އިސްލާ ބަޔާންކުރެވުނު އިތުރުޖާގާ ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް ވަކިކޮށްފައި ވީހިނދު، އަދި މި އިތުރުޖާގާތަކަކީ އެއްބަސްވުމުގެ މުޤާބިލު ނުވަތަ consideration ގެ ގޮތުގައި ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ފައިސާއާ ގުޅޭ އިތުރުޖާގާތަކެއް ކަމަށް ވީހިނދު އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު މާއްދާތަކަކީ އެއްބަސްވުމުގެ ޖުޒްއަކީ މާއްދާތަކެއް ކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި އެއްބަސްވުމެއް ފުރިހަމަ ވުމަށްޓަކައި އެއްބަސްވުމުގެ މުޤާބިލުއެއްގެ ގޮތުން ދޭން އެއްބަސްވާ ފައިސާއެއް ނުވަތަ އެއްޗެއް އެއްކަމެއް އެއްބަސްވުމާއި ދީފައިނުވާ ޙާލަތްތަކުގައި އެފަދަ އެއްބަސްވުމެއް ފުރިހަމަވާނީކަން އެނގެން އޮންނައިރު އެއްބަސްވުމުގެ ޖަޒާއަކީ މާއްދާއަކާއި ޚިލާފުވުމަކީ އެއްބަސްވުން ބާތިލުކުރުވާ ސަބަބެއްކަން ކޮންޓްރެކްޓުގެ ޤާނޫނުގެ އަސާސީ އުސޫލުތަކަށް ބަލާއިރު އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ބ) **ފަސްވަނަކަމަކީ**، މިމައްސަލައިގައި ފުރަތަމަ ހުރި ލިޔުންތަކުގެ މައްޗަށްބަލާއިރު، މޯލްޑިވްސް ޓޫރިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 171-D5/88/2016/2 (4 ޖުލައި 2016) ސިޓީގައި އެސަރވިސްގެ ފަރާތުން ކުރަމުންދާ މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) މެދުވެރިކޮށް ލީސްކޮށްދީފައިވާ ފަޅުތަކާއި ރަށްތަކަށް، ދައްކަމުން ލިބެންޖެހޭ ފައިސާއަށް ދައްކަމުގެ އިސްތިސްނާތަކެއް ޒާމިނަކަށްދިނުމަށްވާ މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ރަށްތަކުގެ ތެރެއިން 2014 އޯގަސްޓް 10 ވަނަ ދުވަހު ބިޒްނަސް ޑިވެލޮޕް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑަށް އެވޯޑްކޮށްފައިވާ ބ.ހިބަލިދޫ އަކީ އެރަށުގެ އިކުއިޒިޝަން ކޮސްޓްގެ ގޮތުގައި

ދައުލަތަށް ދައްކަންޖެހޭ އެއްވެސް ފައިސާއެއް ދައްކާކަން އެނގެން ނެތް ކަނޑައެޅުމަށް ބާރުލިބިފައިވާއިރު، އަދި ދައުލަތުން އެދިދެން ހެއްކެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ، ބ.ހިތާދޫއާ ގުޅޭގޮތުން 10 އޮގަސްޓް 2014 ގައި ވެފައިވާ ޕީސް އެގްރީމަންޓުގެ ދަށުން އެކުއިޓީ ޝެއާރ ޕީ ގެ ގޮތުގައި ބީޖީއެސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ލިމިޓެޑްގެ ޚަރަދުން ދައްކަންޖެހޭ -/$3,000,000 (ތިން މިލިއަން ޔޫއެސް ޑޮލަރު) އެއްބަސްވުމުގައި ބާރުލިބިފައިވާ މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) ގެ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރިކަން އެނގެން އެއްވެސް ހެކިއެއް އަދި ޤަރީނާއެއް ވިޔަސް ބީޖީއެސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ލިމިޓެޑުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މި މައްސަލައިގައި ބީޖީއެސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ލިމިޓެޑުން ދައުކާފައިވާ ވަކާލާތަކަށް އަދި ހުށަހެޅުން ލިޔުންތަކަށް ބެލުމުން ބ.ހިތާދޫ ކުއްޔަށް ހިފުމަށްޓަކައި ޕީސް އެގްރީމަންޓުގައި ސާއިނުކާ ކުންފުނީގެ ހައިސިއްޔަތުން ދައްކަން ޖެހޭ -/$3,000,000 (ތިން މިލިއަން ޔޫއެސް ޑޮލަރު) އެއްބަސްވުމާއި އެއްގޮތަށް އެއްބަސްވުމުގައި ބުނާ މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) ގެ އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރިކަން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުކޮށްދީފައިނުވާކަން އެނގެއެވެ.

(ށ) ހަވާލާކަމާލީ، މިމައްސަލަ ނިންމުމުގައި ދަޢުވާގެ ޒުލުމަށް ވާސިލުވުމަށް ބިނާކުރި ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ބަލާއިރު، މިމައްސަލައިގައި ދަޢުވާކުރުން ކުރައްވާފައިވާ ޒުލުމު ބިނާކުރި ތަރައްޤީ އެއް އަސާސީ، "ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/99 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޕްރޮސީޖަރު ޤާނޫނު) އަށް ގެނެވުނު 8 ވަނަ އިސްލާހަށް ބަލާއިރު، އެއިސްލާހުގައި އެޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާ ތަރުތީބު ނުވަތަ ބިލުއް ނުވަތަ ފީއެއް ކުއްޔަށް ދިނުމުގެ ޝަރުޠު ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެގްރީމަންޓުގައި ޕީ ދައުލަތާ އެންމެހާ ޙައްޤުތައް ޙަވާލުކުރުމާއި އެއްބަސްވުމާއި ޕީ ޢަމަލު ނުކުރާ ޕީ އެއްގެ ގޮތުގައި ޙަވާލުކުރާނީ" ކަމަށް ބުނެފައި އެނގެން އޮންނައިރު، ބުނެވުނު އިސްލާހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޕްރޮސީޖަރު ގެނެސްފައިވަނީ މޯލްޑިވްސް މާކެޓިންގ އެންޑް ޕަބްލިކް ރިލޭޝަންސް ކޯޕަރޭޝަން (އެމް.އެމް.ޕީ.އާރް.ސީ) އާއި

ބިޒްނަސް ޕްލޭން ޕްރެޒެންޓްކޮށް ތިލަފުށީގައި ދެފަރާތް ވެފައިވާ އެއްބަސްވުން ބާޠިލުކުރުމުގެ ފަރާގެ ތަރިހުއްގައިކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި އަދި އެކަން މިމައްސަލަ ދަށުކޯޓުން ބެއްލެވި ފަނޑިޔާރަށްވެސް ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަން މިމައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު ޝަރީޢަތުގައި ބެއްޔިނާތަކަށް ބަލާފައިވާކަމާއި ކަންކަމަށް ބަލާކަމުން އެނގެން އޮތުމުން މިމައްސަލައިގައި ޙަވާލާދެވޭ އެއްބަސްވުމުން ފޮނުވުމުގެ 1 ވަނަ ބައި 11 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުރިހަމަކުރަން ޖެހޭ ޝަރުތުތައް މިމައްސަލައިގެ ޙަވާލާދެވޭ ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާކަން ބެލުމަށް އެދިފައިވާ އެއްބަސްވުމުގެ ޝަރުޠުތަކާއި އަދި ޝަރުޠުތަކުގެ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފުވެފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ތެރޭގައިކަން ބުނެވިދާނެކަމެވެ.

(ކ) ހަތްވަނަ ކަމަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހިނގަމުން މިޤަޟިއްޔާއާއި ގުޅިގެން ބޭއްވުމަށް ތާވަލް ކުރެވުނު ޝަރުޢީ ކުރިމަތިލުމުގެ މަޢުލޫމާތު ޙާޟިރުކުރުމަށް މިމައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ބިޒްނަސް ޕްލޭން ޕްރެޒެންޓް ތިލަފުށީގެ ފަރާތުން ކޯޓަށް ޙާޟިރުކުރުމަށް އެއްއަންގަނީގައި ފަތުރާ ކޯޓުގައި ހ.ދ. ކުޅުދުއްފުށި / އަދަދު ޝިޔާދުއަހުން ފޮނުވުން މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 95-B4/CHT/2019/1074 (03 މާރިޗް 2019) "ކޯޓަށް ޙާޟިރުވުމުގެ އަމުރު" އާ ހަވާލާ އެއަމުރުގައިވާ ގަޑިއަށް މަޖުބޫރު އުޅުވާކަށް ނުޙާޟިރުވެފައިވާތީ، ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 55 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޙުކުމް ކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ބިޒްނަސް ޕްލޭން ޕްރެޒެންޓް ތިލަފުށީގެ ޙައްޤު ޙާޟިރުކުރެވެއެވެ.

މިގޮތުން، އިސްތިއުނާފު ސަބަބުތައް ބެލުމަށް ހުކުމްގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރު ދީފައިވާ ބ.ހިތަދޫގައި ގެއްލުމުން ބިޒްނަސް ޕްލޭން ޕްރެޒެންޓް ތިލަފުށީގައި ޕްލޭންގެ އަމަލު ހިންގާ ރިޕޯސަރސް ކޮމްޕަނީ (އެމް.އެލް.ޕީ.އާރު.އެސް) އާ ދެމެދު ވެފައިވާ ލީސް އެގްރިމަންޓްގެ 6 ވަނަ މާއްދާ އަދި

7 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެއްބަސްވުމުގެ މުޤާބިލުގެ ގޮތުގައި ދައްކަންޖެހޭ އެއްވެސް ފައިސާއެއް އެއްބަސްވުމުގައި ބުނާހަމަތަކުގެ މަތިން ބިޒްނަސް ޕްލޭސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާކަން ސާބިތުވާންނުވާ ހިނދު އަދި އެފަދައިން ފައިސާ ދައްކާފައިނުވުމީ އެއްބަސްވުމުގެ ޚިލާފަށް މާއްދާއަކާ ބިޒްނަސް ޕްލޭސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑުން ހިލާފުވުން ކަމުގައިވީ ހިނދު ދައްކަމުގެ ފަރާތުން ބުނެވުނު އެއްބަސްވުން ބާތިލުކޮށްފައިވަނީ އެއްބަސްވުމާއި ހިލާފަށް ކަމުގައި ބެލެވެންހުރުމަކާއި އަދި ބުނެވުނު އެއްބަސްވުން އުވިގެންދާކަމަށް ބާތިލުކުރި ކުރިމަތީ ދެފަރާތުން ޤާނޫނުތަކާއި ގަވާއިދުތަކާއި ހިލާފުވުމެއްކަމުގައިވެސް ބެލެވެންނުހުރީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަކަށްނުވެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހު، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1693/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އަށް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ނިޔާއަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ފެންނާތީ، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމް ބާތިލުކޮށް މި މައްސަލަ ބަލާ ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ކަމަށް ހުކުމްކުރައްވައި، މި މައްސަލަ ބައްލަވާ ބިޒްނަސް ޕްލޭސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތަށް ޝަރީޢަތުގައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.